

TA'LIM JARAYONIDA INNOVATSION DUNYOQARASHNI RIVOJLANTIRISH

Ergasheva Dilabza Rustambekovna

Andijon viloyati Oltinko'l tumani 28- maktab boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim jarayonida innovatsion dunyoqarashni rivojlantirish, ta'limda sinf-dars tizimining vujudga kelishi, ta'lim jarayonida innovatsion dunyoqarashni rivojlantirish, innovatsion pedagogik jarayonning muhim unsurlari to'g'risida batafsil fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim jarayoni, innovatsion dunyoqarash, pedagogik jarayon, aksiologik yondashuv.

Kirish: Innovatsion muammolariga murojaat qilish va ularni asosiy zamonaviy ilmiy yo'nalishlarga qo'shish jamiyatda innovatsion jarayonlar harakatining o'sib borayotganini tushunish natijasida vujudga keldi. Bizning adabiyotlarimizda innovatsiya masalalari ko'pgina vaqtgacha iqtisodiy tadqiqotlar tizimida o'rganib kelingan. Biroq vaqt o'tishi bilan jamiyat hayoti faoliyatining barcha sohalarida innovatsion o'zgarishlar yordamida sifat xususiyatlarini baholash masalasi yuzaga keldi. Ammo bu o'zgarishlarni faqatgina iqtisodiy nazariyalar bilan aniqlab bo'lmaydi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya: Innovatsion jarayonlarni o'rganish uchun boshqa yo'llar kerak, unda innovatsiya tahlili faqat fan va texnikada erishilgan zamonaviy yutuqlardan foydalanishnigina o'z ichiga olmay, balki boshqarish sohalarida, ta'lim sohalarida, huquq va boshqa sohalarda ham keng joriy qilinmoqda. Ta'lim sohasida innovatsion pedagogika rivojlanib, takomillashib bormoqda. Ushbu yangi fan haqida olimlar tarafida jiddiy fikrlar bildirilmoqda. Bu fanning muhim vazifasi hukmron bo'lib turgan butun o'quv-tarbiya tizimi nazariyasini innovatsiya yordamida qayta tashkil qilib o'zlashtirishdir. Innovatorlar fikriga asosan odatiy mumtoz pedagogik nazariyalar eskirib qolgan, yangi sharoitda bugungi avlodni bu eskirib qolgan yo'l bilan tarbiyalash mumkin emas. Pedagogika bilimlar tizimidir. Obyektivlik, maqsadga

muvofiglik, mustahkamlik, bir-biriga zid bo'lmashlik uning asosini tashkil qiladi. Pedagogik tizimini loyihalashtirishda har qanday ilmiy nazariya kabi tizimni tashkil qiluvchi tamoyillar birlashtiradi. Obyektiv nazariyaning muhim tamoyillari faqatgina ilmiy prinsip bo'lishi kerak, lekin g'oyaviy bo'lmashligi kerak. Insonning aqliy takomillanishi va tarbiyasi to'g'risidagi bilim darajasining talabga mosligi — obyektivlikning yagona talabi hisoblanadi. Innovatsion faoliyatning subyektivi - o'qituvchining shaxsiy imkoniyati sanaladi. Bunda pedagog shaxsining ijtimoiy, madaniy, intellektual va axloqiy imkoniyatlari yuksak ahamiyatga molik bo'ladi.

Natijalar: Innovatsion pedagogik jarayonning asosiy unsurlari shaxsning o'z-o'zini boshqarishi va o'zini-o'zi safarbar qilishi sanaladi. Uning eng asosiy yo'nalishlaridan biri talabalarning bilish faoliyatini takomillashtirish bo'lib, u talabalarning o'quv ishlarini faollashtirish va kasbiy ixtisoslashuvining faollashuviga olib keladi. Innovatsion faoliyatga aksiologik yondashuv kishi tomonidan yaratilgan pedagogik qadriyatlarni anglatadi. Aksiologik yondashuv insonga oliy qadriyat va ijtimoiy taraqqiyotning birdan-bir maqsadi sifatida qaraydi. Ma'lum bo'lishicha, amaliyotda yo'l ko'rsatuvchi pedagogik nazariyamizning muhim kamchiliklaridan biri bilim va ta'limning ustunligini qattiq bo'rttirib yuborishdadir. Insonning ma'naviy tarbiyasida yodlab olish hajmi ko'payib borishi maktab hayotida odatiy hol bo'lib qoldi.

Muhokama: Hozirgi tarbiya nazariyasi va u boshqarayotgan amaliyotning barcha belgilari bo'yicha inqiroz holatda ekani ko'rinib turibdi. Bu holatdan chiqish uchun bo'lgan har qanday harakat innovatsion deb hisoblanyapti va bu holda ular o'z nomlariga mosdir. Innovatsion pedagogikani ko'pincha an'anaviy, muqobil pedagogika deb ataydilar. Pedagogik tizimning tashkil qiluvchi tarkibiy qismi sifatida uni alohida omillar birligi ekanligini ta'kidlagan holda, ko'pincha o'quv-tarbiya jarayonining texnologiyasini ko'rsatadilar. Bunday yondashish pedagogik tizimda ko'zlangan maqsadga erishishni ta'minlaydigan mustahkam tashkiliy texnologik kompleks bo'ladi. Shuni ta'kidlash joizki, pedagogik tizim har doim ham texnologiyadir. Texnologiya bu tashkiliy mantiqqa bo'ysunuvchi imkoniyatlarni belgilovchi tizimning ichki sifatidir. Shu bilan birga topshiriqni baholash darajasining o'zidayoq texnolog ma'lum jarayonlar, shuningdek voqealarga tayanadi.

Xulosa: Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, pedagogika texnologiyaning intensiv takomillanish imkoniyatlari tugagan deb hisoblaydi: maktabning mavjudligi ming yilliklar mobaynida barcha yo'llarni sinab ko'rib bo'lgan, tarbiya mazmuni va vazifasini, mantiqiy chuqur esga olish, uning birlamchi asoslariga chuqur tushib borishdan iborat. Yangi pedagogik texnologiyalarni mustahkamlab, pedagogik sistemaning umumiy samarasini yaxshilash mumkin bo'ladi. Agar shunday nuqtayi nazar bilan innovatsion chaqiriqlarga qaralsa ularda deyarli yangi jihatlar yo'qdek tuyuladi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Xalilbek o'g'li X. E. ICHKI YONUV DVIGATEL DETALLARINI QURUM BOSISHINI TEKSHIRISH //World scientific research journal. – 2023. – T. 18. – №. 1. – C. 110-115.

2. Xalilbek o'g'li X. E. MOTOR MOYLARIDA BO 'LADIGAN O 'ZGARISHLAR VA ULARNING XIZMAT QILISH DAVRI //Mexatronika va robototexnika: muammolar va rivojlantirish istiqbollari. – 2023. – T. 1. – №. 1. – C. 321-323.

3. Xalilbek o'g'li X. E. ICHKI YONUV DVIGATEL DETALLARINI QURUM BOSISHINI TEKSHIRISH //World scientific research journal. – 2023. – T. 18. – №. 1. – C. 110-115.

4. R.A. Mavlyanova. N.X. Raxmankuiova. «Boshlang'ich ta'limda innovatsiya». T.. TDPU 2007.

5. Husanboyeva Q. va b. Boshlang'ich sinflarda adabiyot o'qitish metodikasi. Samarqand. 2019.